Työ- ja elinkeinoministeriö 5.11.2020
Innovaatio- ja yritysrahoitusosasto/Kai Husso, Mikko Huuskonen

Työ- ja elinkeinoministeriön lausunto eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaostolle

ASIA: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tutkimus- ja kehittämistoimintaan liittyvän tutkimusyhteistyön lisävähennyksestä verovuosina 2021−2024 (196/2020)

TKI-verokannustin on tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan tiekartassa (tki-tiekartta) sovittu toimenpide, jolla omalta osaltaan tavoitellaan tki-toiminnan kasvua ja viime kädessä tki-investointien nousua niin, että ne vastaisivat 4% Suomen BKT:sta. Suomi oli vielä 10 vuotta sitten tällä tasolla (OECD kärki) mutta osuus on laskenut nyt noin 2.7%:iin. Tki-investointien lasku heijastuu osaltaan talouskasvun odotuksiin.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki tutkimus- ja kehittämistoimintaan liittyvän tutkimusyhteistyön lisävähennyksestä verovuosina 2021−2025. Lisävähennykseen olisivat oikeutettuja kaikki elinkeinotoimintaa tai maataloutta harjoittavat verovelvolliset, jotka tekevät tutkimusyhteistyötä määritelmän täyttävän tutkimusorganisaation kanssa. Elinkeinotoiminnan ja maatalouden tulosta tehtävän lisävähennyksen määrä olisi 50 prosenttia yrityksen tutkimus- ja kehittämistoimintaan liittyvien tutkimusyhteistyöhankkeiden alihankintalaskuista. Lisävähennyksen enimmäismäärä verovuonna olisi 500 000 euroa ja alaraja 5 000 euroa. Kyseessä olisi uusi verotuki, joka ei olisi EU-oikeuden näkökulmasta valtiontukea.

Lakiehdotuksen perusteluihin on jäänyt eräissä kohdin tulkinnanvaraa. Työ- ja elinkeinoministeriö ehdottaa, että tekstejä näiltä osin tarkennettaisiin yksiselitteisemmiksi.

Lain odotetaan nostavan t&k-toiminnan volyymiä t&k:ta jo harjoittavissa yrityksissä sekä merkittävästi lisäävän ja tiivistävän 2010-luvulla hiipunutta yritysten ja julkisten tutkimusorganisaatioiden yhteistyötä. Samalla olisi tärkeää, että t&k-yhteistyöverohelpotuksen tuella entistä useampi suomalaisyritys harjoittaisi myös omaa t&k-toimintaa. Lain vaikutusten arvioinnissa nämä seikat ovat työ- ja elinkeinoministeriölle keskeisiä.

Politiikkakeinojen pitkäjänteisyys ja ennakoitavuus ovat tärkeitä kysymyksiä muun muassa keinojen osuvuuden ja vaikuttavuuden näkökulmasta. Olisi hyvä varmistaa, että vähennykset jatkuvat mahdollisesti vuoden 2024 jälkeenkin. Olisi tärkeä teettää hyvissä ajoin riippumaton arvio, jonka pohjalta jatkoa harkitaan. Itse asiassa jonkinlainen pikaisempi arvio tulisi tehdä jo kahden ensi vuoden aikana, jotta ainakin mahdollisia pienempiä puutteita päästään korjaamaan. Siksi uudistuksen toimivuuden ja vaikuttavuuden jatkuvan seurannan järjestäminen on tärkeää.

Vähennyksen yläraja on 500 000 euroa. TEM pitää tätä varovaisena, ja yläraja voitaisiin kaksinkertaistaakin. Kasvavat volyymit lisäisivät yritysten ja tutkimusorganisaatioiden kahdensuuntaista vuorovaikutusta. Suomessa tarvitaan yhteistyöhön lisää yrityksiä ja lisää t&k-investointeja, jotka mm. vahvistavat korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten tutkimustyön edellytyksiä ja rahoituspohjaa.

Lausuntopalautteen perusteella ehdotuksessa esiintyvää käsitettä ”aineeton omaisuus” on ehdotettu poistettavaksi. TKI-toiminnan tuloksena syntyy vääjäämättä aineetonta omaisuutta, jolloin kohdan poistamisella ei sinänsä ole tähän seikkaan vaikutusta.

Mikko Huuskonen, teollisuusneuvos

Osaaminen, innovaatiot ja uudistuminen/Innovaatio- ja yritysrahoitusosasto
Työ- ja elinkeinoministeriö